

Avoimen tiedon keskuksen johtokunnan kokous 9.3.2018

Avoimen tiedon keskuksen YT-kokous 23.2.2018

Avoimen tiedon keskuksen johtoryhmän kokous 19.2.2018

VUOSIRAPORTTI
2017
AVOIMEN TIEDON KESKUS

23.2.2018

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

SISÄLLYS

1	Tavoitetila 2020	3
2	Tutkimuksen asema kansallisessa ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä	4
2.1	Avoimen tiedon keskuksen johtopäätökset tutkimuksen tuesta.....	4
2.2	Rinnakkaistallentaminen.....	5
3	Koulutuksen asema kansallisessa ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä.....	7
3.1	Johtopäätökset avoimen tiedon keskuksen koulutuksen tuesta.....	7
3.2	Koulutuksen määrällinen tarkastelu ja keskeiset johtopäätökset.....	8
4	Yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja vaikuttavuus	7
4.1	Johtopäätökset avoimen tiedon keskuksen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vahvistumisesta vuonna 2017.....	9
5	Sisäiset projektit.....	11
6	Henkilöstösuunnitelma	12
6.1	Johtopäätökset henkilöstöohjelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta	13

Liite 1: Käsitelmääritykset

1 TAVOITETILA 2020

Avoimen tiedon keskus (Open Science Centre) on vakiinnuttanut asemansa Jyväskylän yliopiston uudenlaisena muistiorganisaationa ja avoimen tieteen edelläkävijänä kansainvälisessä korkeakoulukentässä. Yliopisto on saavuttanut avoimen tieteen korkeimman kypsyystason 5, toimien esimerkkinä muille yliopistoille. Jyväskylän yliopistolla on selkeästi määritellyt avoimen tieteen periaatteet, joiden toteutumista Avoimen tiedon keskus koordinoi ja edistää. Tutkimusaineistojen ja opetusmateriaalien avoimeen julkaisemiseen on luotu toimiva infrastruktuuri sekä selkeät käytänteet erityyppisille materiaaleille, ja nämä on testattu merkittävällä määrällä pilot-tiaineistoja. Kaikki toimintatavat ovat eettisesti kestäviä ja kypsiä.

Avoimen tiedon keskus toimii suunnitelmallisesti yhtenä kokonaisuutena käyttäen resurssejaan tehokkaasti ja taloudellisesti yliopiston ja asiakkaidensa hyväksi. Yhteistyö yliopistoyhteisön kanssa on saumatonta keskuksen perustehtävän toteuttamiseksi. Avoimen tiedon keskus tallentaa, välittää ja tuottaa tietoa edistääkseen yliopistoyhteisön tiedonkäyttöä sekä tieteellisen tiedon leviämistä yhteiskuntaan. Keskuksen toteuttama koulutus koetaan laadukkaaksi ja relevantiksi. Keskuksen tarjoama tuki tutkijoille on palautteen valossa erinomaista.

Avoimen tiedon keskus on aktiivinen, yhteiskuntaa laajemmin palveleva toimija yhdessä kumppaneidensa kanssa. Avoimen tiedon keskus on houkutteleva ja kiinnostava kohde kaupunkilaisille ja kaupungissa vieraileville korkeatasoisten näyttelyiden ja dynaamisten tapahtumien vuoksi. Näyttelyt ja tapahtumat houkuttelevat vuosittain kävijöitä lähes 45 000.

Avoimen tiedon keskus on siirtynyt tai siirtymässä ratkaisuun, jossa uudistettu kirjastorakennus palvelee Avoimen tiedon keskuksen kaikkia ydintoimintoja. Avoimen tiedon keskuksen kokoelmien ja aineistojen hallintaan on muodostunut toimiva ja kustannustehokas prosessi, joka hyödyntää Kanavuoren tiloja ja aineistojen digitalisoinnin mahdollistaman kokoelmien tiivistämisen. Uudistettu Avoimen tiedon keskus vahvistaa yliopistollista identiteettiä ja edistää yliopiston yhteisöllisyyttä.

Toimenpiteet kohti tavoitetilaa 2017

Mennyt vuosi oli työntäyteinen. Keskeisimpiä kuormittajia perustyön lisäksi olivat keväällä uuden yksikön aloittamiseen liittyvät tehtävät ja organisaatiomuutoksen viimeistely sekä syksyllä peruskorjauksen suunnittelu. Yhteisten toimintatapojen etsimiseen käytettiin koko vuosi. Taloudessa saavutettiin lähes nollatulot.

Eteneminen kohti vuoden 2020 tavoitetilaa kulki suunnitelman mukaisesti. Laadittiin suunnitelma yliopiston saamiseksi avoimen tieteen korkeimmalle kypsyystasolle 5. Avoimen tiedon toimimista yhtenä kokonaisuutena edistettiin, mutta työtä siinä on vielä paljon edessä. Museot saavuttivat uuden kävijäennätyksensä 35 436 kävijää. Kirjastorakennuksen peruskorjauksen suunnittelu lähti käyntiin.

Tässä raportissa kerrotaan niistä erityistoimista, joilla Avoimen tiedon keskuksen toimintaa on kehitetty. Siksi mainitsematta jää se valtava työ, joka on keskuksen arkea, ja jolla on suuri merkitys asiakastyömme onnistumiselle. Näitä ovat ennen kaikkea monet kokoelmiin ja asiakaspalveluun liittyvät työt. Työn tuloksellisuutta mitataan sisäisesti, mutta lukuisten osatulosten tiivistäminen muutamaksi indeksiksi ei ole mahdollista.

2 TUTKIMUKSEN ASEMA KANSALLISESSA JA KANSAINVÄLISESSÄ TIEDEYHTEISÖSSÄ

2.1 Avoimen tiedon keskuksen johtopäätökset tutkimuksen tuesta

Kuvataan tiiviisti keskeiset tulokset ja merkittävät saavutukset tutkimustoiminnan tukemisesta 2017.

Yliopiston tutkimushankkeille suunnattu peruspalvelupaketti saatettiin vuoden 2017 aikana tuotantokäyttöön. Erityisesti IT-palvelujen tarjoamien palvelujen koordinoitiin tarkoitettu peruspalvelupaketti sisältää useita tutkimuksen toteuttamisen ja hallinnan kannalta keskeisiä palveluja. OSC kehitti vuoden aikana palvelupyyntöjen hallintaan avoimen lähdekoodin sovelluksen, joka mahdollistaa palvelupyyntöjen automatisoinnin ja yksinkertaisen pyyntöjen tilan seurannan ja hallinnoinnin.

Vuoden 2017 aikana kaikkiaan 13 tutkimushanketta haki ja sai käyttöönsä peruspalvelupaketin.

Aineistonhallintasuunnitelmien tuottamisen tuki on yksi OSC:n keskeisistä tutkimuksen tuen tehtävistä. Erityisesti DMPTuuli-järjestelmän admin- ja muu tuki kuuluu tehtäviin. Aineistonhallintasuunnitelmien määrästä on tällä hetkellä vaikeaa saada luotettavaa tietoa. DMPTuuli-järjestelmästä saadaan kyllä tietoa käyttäjien määrästä ja tehdyistä suunnitelmista, mutta suunnitelmien valmiusasteesta ja siitä liittyvätkö tehdyt suunnitelmat todellisiin hankkeisiin emme voi olla varmoja. Saatujen tietojen perusteella 176 Jyväskylän yliopiston tutkijaa tuotti vuoden 2017 aikana noin 230 aineistonhallintasuunnitelmaa DMPTuuli-järjestelmään. Suunnitelmien valmiusasteesta ei ole varmuutta.

Kaikkiaan DMPTuuli-järjestelmään oli rekisteröitynyt 26.9.2017 mennessä 325 Jyväskylän yliopiston tutkijaa eli noin 22 % yliopiston tutkijoista.

Avoimen tiedon keskus raportoi yliopiston TUTKA-järjestelmään vuoden 2017 aikana kaikkiaan 3275 julkaisua, joista 1990 oli vertaisarvioituja artikkeleja. Määrä on pysynyt käytännössä samana viimeiset kolme vuotta.

OSC osallistui yliopiston Tutkimuksen tuen portaalin

(<https://www.jyu.fi/fi/tutkimus/tutkimuksen-tuki>) rakentamiseen yhtenä keskeisenä toimijana.

Yliopiston avoimen tieteen verkkosivut openaccess.jyu.fi uudistettiin vuoden 2017 aikana ja yliopiston avoimen tieteen periaatteet ja linjaukset kerättiin sivustolle yhdeksi kokonaisuudeksi.

Yliopiston vuoden 2018 aikana toteutettavan tutkimuksen arvioinnin taustatyö aloitettiin vuoden 2017 syksyllä. OSC rakensi bibliometrisen analyysin tarvitsemat WoS-tietokannan kyselyt valmiiksi ja kehitti automatisoituja ratkaisuja julkaisutiedon analysointiin.

Lehtiä, kirjoja ja tietokantoja hankittiin asiakkaiden käyttöön kaikkiaan 2 452 892 eurolla, mikä oli 4 % enemmän edeltävään vuoteen verrattuna. Kolmen laajimman ja kalleimman e-lehtipaketin (Elsevier Science Direct Freedom Collection, Wiley-Blackwell ja Taylor & Francis Online Journal Library) artikkelilatausten määrä kasvoi vuodesta 2016 12 % ja oli yhteensä 471 000 kpl.

Open Access -maksujen seurannan vaatima maksuprosessien kehitystyö aloitettiin yhteistyössä talouspalvelujen kanssa. Käytännöt ja ohjeistukset valmistuvat vuoden 2018 kevään aikana. Kehitystyön tuloksena pystytään seuraamaan yliopiston maksamia julkaisujen avoimuuteen liittyviä maksuja ja raportoimaan maksullisen avoimuuden kehittymisestä.

OSC tuki avointa julkaisemista tieteellisten artikkelien OA-kirjoittajamaksujen käytäntöihin ohjeistamisessa ja osallistamalla rajatusti julkaisu- ja kirjoittajamaksuihin (yhteensä 18 000 euroa 22 artikkeliin).

2.2 Rinnakkaistallentaminen

Rinnakkaistallentaminen ja yliopiston tutkimusjulkaisujen avoimuus edistyivät vuoden 2017 aikana merkittävästi. Vertaisarvioitujen julkaisujen avoimuus saavutti EU komission ja Suomen ATT-hankkeen asettamat tavoitteet eli 65 % vuoden 2017 julkaisuista on avoimesti saatavilla OKM:n avoimuusmääritysten mukaisesti laskettuna. Myös rinnakkaistallennusaktiivisuus ylitti 60 % rajan ja on tällä hetkellä 63 %. Näin rinnakkaistallennus on jo lähes saavuttanut maksimiasaateensa suhteessa kaikkiin avoimiin julkaisuihin eli lähes kaikki avoimeksi määritellyt julkaisut on myös rinnakkaistallennettu.

Alla olevissa kuvioissa on esitetty rinnakkaistallentamisen ja vertaisarvioitujen julkaisujen avoimuuden kehitys Jyväskylän yliopistossa 2015–2017. Luvut ovat TUTKA-järjestelmästä ja ne kuvaavat edellisvuoden julkaisujen avoimuutta helmikuussa 2016, 2017 ja 2018.

Taulukko 1 Julkaisujen avoimuuden ja rinnakkaistallentamisen kehitys 2015–2017

	Avoimuus kaikki julk.	Rinnakkaistallennus kaikki julk.	Avoimuus vert. arv. julk.	Rinnakkaistallennus vert. arv. julk.
2015	47 %	32 %	46 %	36 %
2016	51 %	43 %	53 %	49 %
2017	59 %	54 %	65 %	63 %

On huomattava myös, että vuoden 2017 aikana tapahtunut kehitys ei ole nostanut pelkästään vuoden 2017 julkaisujen avoimuutta vaan myös vuosien 2015 ja 2016 julkaisujen rinnakkaistallentaminen on jatkanut kehitystään. Vertaisarvioitujen julkaisujen rinnakkaistallennusaste on nyt (helmikuu 2018) 43 % vuoden 2015 julkaisujen osalta ja 2016 julkaisuista on rinnakkaistallennettu 53 %. Kolmen vuoden 2015–2017 yhteenlaskettujen vertaisarvioitujen julkaisujen rinnakkaistallennusaste on nyt 53 %.

Kaikkiaan artikkeleja rinnakkaistallennettiin vuoden 2017 aikana JYX-julkaisuarkistoon 1717 kpl. Alla olevassa taulukossa on kuvattu rinnakkaistallentamisen kehitys JYX-julkaisuarkistossa 2015–2017. Luvut sisältävät tiedot rinnakkaistallennetuista artikkeleista, väitöskirjoista sekä pro gradu -töistä riippumatta ko. julkaisun julkaisuvuodesta.

Taulukko 2 JYX-julkaisuarkistoon tallennetut artikkelit, väitöskirjat ja pro-gradut 2015–2017

	Artikkelit	Väitöskirjat	Pro gradut
2015	922	157	1106
2016	1747	157	1321
2017	1717	143	1312

Yliopiston julkaisutoiminnan avoimuus on jo Euroopan ehdotonta huippua ja erityisesti rinnakkaistallentamisen tulokselle löytyy vertailukohtia vain Iso-Britanniasta.

Rinnakkaistallennetut artikkelit keräsivät JYX-julkaisuarkistosta vuoden 2017 aikana yli 680 000 latausta. Määrä on yli kolminkertainen vuoteen 2016 verrattuna. Väitöskirjoja ladattiin yli 500 000 ja pro gradu -töitä yli 2,1 miljoonaa kertaa.

3 KOULUTUKSEN ASEMA KANSALLISESSA JA KANSAINVÄLISESSÄ TIEDEYHTEISÖSSÄ

3.1 Johtopäätökset avoimen tiedon keskuksen koulutuksen tuesta

Avoimen tiedon keskus (OSC) osallistui aktiivisesti systemaattisen tutkimustaitojen opetuksen kehittämiseen ja vahvistamiseen. Syksyllä 2017 voimaan tulleissa yliopiston uusissa opetussuunnitelmissa tiedonhankinnan opetus oli mukana useiden oppiaineiden opetussuunnitelmissa joko pakollisena tai suositeltavana opintona.

Tiedonhankinnan ja -hallinnan avoimia verkko-oppimateriaaleja täydennettiin avoimen tieteen ja tutkimuksen sekä tutkimusaineistojen hallinnan näkökulmista. Tiedonhankinnan verkko-opetuksessa valmisteltiin siirtyminen Moodle-oppimisympäristöön. Yhteinen verkko-oppimisympäristö seminaariryhmien kanssa varmistaa tiedonhankintasuunnitelmatyökalun integroinnin entistä paremmin seminaarityöskentelyyn ja tutkimussuunnitelman tekoon.

Tutkimustaitojen opiskelumahdollisuuksia laajennettiin yliopiston linjauksen mukaisesti ympärivuotiseksi tarjoamalla tiedonhankinnan verkkokurssi kesäopintoina. Kesäkurssi oli suosittu opinnäytteiden tekijöiden keskuudessa, ja kysyntä kannustaa tarjoamaan kesäopetusta myös jatkossa, jotta tuemme opinnäytteiden valmistumista.

Tiedonhankinnan verkko-opetus vakiinnutettiin osaksi OSC:n koulutustarjontaa myös englannin kielellä. Näin vahvistettiin kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden mahdollisuutta joustavaan tiedonhankinnan opiskeluun. Kaikki OSC:n koulutus tarjotaan nyt sekä suomeksi että englanniksi.

OSC oli mukana rakentamassa valtakunnallista Avoimen tieteen verkkokurssia. Kurssi tarjotaan suositeltavana opintona yliopiston tutkijoille ja tohtorikoulutettaville. OSC oli merkittävässä roolissa tutkimusaineistojen hallintaan liittyvässä yliopiston henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Tutkimusaineistojen hallintaan liittyviä räätälöityjä koulutuksia ja konsultaatioita järjestettiin laitoksille ja tutkimusryhmille.

Tiedonhankinnan ja -hallinnan opetus integroitiin osaksi uusia kieli- ja viestintäopintoja yhteistyöpilotissa Kielikeskuksen ja Kauppakorkeakoulun kanssa. Tavoite on parantaa taitojen oikea-aikaista oppimista esimerkiksi tutkimusviestinnän ja akateemisten tekstitaitojen opiskelun yhteydessä. Pilottia arvioidaan lukuvuoden lopuksi, ja mallia tarjotaan myös muihin oppiaineisiin.

OSC osallistui yliopiston monitieteiseen yliopistopedagogiseen kehittämistyöhön toimimalla pedagogisten johtajien verkostossa, sekä osallistumalla yliopiston digikummi-hankkeeseen osana "Korkeakoulujen henkilöstön pedagogisen ja digitaalisen opetus- ja ohjausosaamisen vahvistaminen" -hanketta vuosille 2017–19. Digikummitoiminnalla pyritään vahvistamaan yksikön opettajien TVT-osaamista sekä hyvien käytänteiden jakamista yliopiston eri yksiköiden välillä.

OSC:n museoasiantuntijat (kulttuuri- ja luonnonperintö) antoivat luento-opetusta sekä kontaktiopetusta (harjoitustöiden, opinnäytteiden ja pienryhmien ohjaus) yliopiston laitoksilla mm. humanistisen ja luonnontieteiden alojen opiskelijoille. Koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille käsitys museokokoelmien käytöstä tutkimus- ja opetustyössä ja toisaalta museoiden toi-

minnasta yhteiskunnassa ja oppimisympäristöinä. Myös museoiden näyttelysuunnittelun teorian ja käytännön opettaminen on kuulunut opetusohjelmaan. Luonnontieteissä museo antaa lajintuntemukseen liittyvää koulutusta.

OSC:n museot toimivat oppimisympäristöinä. Museoilla on paljon annettavaa koulujen uuden opetussuunnitelman monialaisiin (mono-opinnot) ja ilmiökeskeisiin opintoihin. Museo-asiantuntijoiden opetuksen kautta opitaan ja vahvistetaan kulttuuri- ja luonnonympäristön lukutaitoa, monilukutaitoa, kestävän kehityksen periaatteita sekä uuden teknologian käyttöä oppimisessa. Luontomuseo on osa Jyväskylän kaupungin kulttuurialta -ohjelmaa: ohjattu opintokäynti kuuluu kaikkien ensimmäisten luokkien opetusohjelmaan.

2.3 Koulutuksen määrällinen tarkastelu ja keskeiset johtopäätökset

Taulukko 3 Avoimen tiedon keskuksen koulutus (suomen- ja englanninkielinen)

	2015	2016	2017
- Koulutukseen osallistujien määrä	6569	6623	6853
- Verkko-opetuksen osallistujat	453	565	507
Sulautuvan opetuksen osuus			140
Annetut opintopisteet perusopiskelijat		547 op.	399 op.
Annetut opintopisteet tohtoriopiskelijat (HYTKY)		24 op.	36 op.
Annetut opintopisteet museologiaan ja bio- ja ympäristötieteisiin			720 op.
Koululaisryhmien ohjatut opintokäynnit tunteina			4100 h

Edellisvuoteen verrattuna koulutusten osallistujamäärä nousi. Koulutuksen kysyntä on kasvanut ja opetusresursseja on käytetty tehokkaammin ryhmäopetukseen ryhmäkokoja suurentamalla ja suuntaamalla verkko-opetukseen. Verkko-opetukseen käytetty aika kasvoi edellisvuoteen verrattuna, sillä verkko-opetuksen laatua haluttiin parantaa ja palautteenantoa laajentaa. Perusopiskelijoiden suorittama opintopisteytetty opetus laski hieman, sillä opetusta on integroitu oppiaineiden omaan tutkimustaitojen opetukseen. Tohtorikoulutettavien opintopisteytetty opetus sen sijaan kasvoi ja sitä pyritään jatkossa laajentamaan.

Taulukko 4 Kävijät pääkirjastossa ja sähköisten kurssikirjojen osuus

	2015	2016	2017
Kävijät pääkirjastossa	546 329	533 911	519 809
Sähköisten kurssikirjojen osuus	16,4 %	25,8 %	30,0 %

Pääkirjasto on suosittu oppimisympäristö. Graduntekijöille järjestettiin aineistojen säilytysmahdollisuuksia ja tutkijoiden työskentelyä vahvistettiin tarjoamalla enemmän avoimia työpisteitä. OSC tuki kaikkia tiedekuntia koskevaa OPS-uudistusta hankkimalla uusien tenttivaatimuksien mukaisia kurssikirjoja 1175 nimekettä. Sähköisten kurssikirjojen osuus kurssikirjoista kasvaa, mikä parantaa saatavuutta.

3 YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS JA VAIKUTTAVUUS

3.1 Johtopäätökset avoimen tiedon keskuksen yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen vahvistumisesta vuonna 2017

OSC on aktiivisesti mukana kirjastojen ja museoiden kansallisissa ja kansainvälisissä alan verkostoissa. Vuoden 2017 aikana OSC:n henkilökunta vieraili ulkomailla yhteensä 20 kertaa. Näistä 15 oli kansainvälisiä konferenssiosallistumisia, joista viidessä OSC:n edustaja piti myös esitelmän. Erasmus+ -vaihto-ohjelman puitteissa tehtiin kaksi vierailua ja kolme ulkomaista opintomatkaa.

Avoimen tiedon keskus järjesti kansainvälisen yliopistomuseoiden UMAC-konferenssin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa 5.-8.9.2017. Konferenssin tilaisuuksia oli sekä Helsingissä että Jyväskylässä. Konferenssiin osallistui yli 100 museoalan ammattilaista 26 maasta.

Taulukko 5 Avoimen tiedon keskuksen julkaisutoiminta ja kansainväliset esitelmät 2017

	Vertaisarvioidut julkaisut	Ulkomaiset vertaisarvioidut julkaisut	Kansainväliset esitelmät
2017	17	12	6

Avoimen tiedon keskuksen näkyvyys erityisesti tieteellisen julkaisemisen kentällä ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden alueella parani merkittävästi, kun yksikkö sai haltuunsa Suomen kasvatustieteellisen seuran julkaisutoiminnan kokonaisuuden sekä *Human Technology* -lehden julkaisemisen. Näiden julkaisusarjojen ja -lehtien yhteenlaskettu artikkelimäärä oli yli 100 vuoden 2017 aikana. Näiden lisäksi Avoimen tiedon keskus julkaisi noin 150 väitöskirjaa ja muuta yliopiston julkaisua.??

Avoimen tiedon keskuksen henkilöstö osallistui Suomen ATT-hankkeen työ- ja ohjausryhmätyöskentelyyn sekä ATTX-hankkeen yhtenä suorittajana.

OSC on aktiivisesti mukana kirjastojen ja museoiden kansallisissa ja kansainvälisissä alan verkostoissa mm. Suomen yliopistokirjastojen verkosto (FUN), Suomen tieteellinen kirjastoseura, OA-verkosto, Suomen yliopistollisten museoiden neuvottelukunta, Suomen museoliitto, Museoviraston TAKO -hanke, luonnontieteellisten museoiden Suomen Lajitietokeskus -hanke ja verkosto, UMAC (Unescoon kuuluva University Museums and Collections), Universeum (Euroopan yliopistolliset museot) ja KETO (Keski-Suomen kestävän elämäntavan kehittämiskeskusverkostoa).

OSC:n tiedemuseotoiminnot ovat mukana kehittämässä Lasten ja nuorten yliopistotoimintaa yhteistyössä Jyväskylän kesäyliopiston ja LUMA-keskuksen kanssa. Toiminnan tarkoituksena on lasten ja nuorten tiede- ja taidekasvatuksen vahvistaminen, yliopiston eri laitosten järjestämän lapsille ja nuorille kohdistetun tiedetoiminnan saavutettavuuden parantaminen sekä yhteistyö laitosten opintojen kanssa. Lisäksi osallistuttiin Jyväskylän taidemuseon koordinoimaan kult-

tuuri- ja ympäristöluotsitoimintaan kouluttamalla uusia luotseja. Luotsit ovat Jyväskylän museoiden kouluttamia vapaaehtoisia kulttuurin ja lähiluonnon tarjontaan perehtyneitä vertaisohjajia.

OSC:n tiedemuseon kouluttamat kampusoppaat järjestivät asiantuntijaopastuksia vuoden 2017 aikana yliopiston eri kampuksilla 21 kertaa (40 tuntia). Ryhmissä oli yhteensä noin 320 osallistujaa, iso osa kansainvälisiä vieraita.

Toimintavuoden aikana OSC:n tiedemuseon näyttelyissä oli yhteensä 35 436 kävijää. Suomi 100 -juhlavuoden Pysy Suomessa pyhänä -näyttelyssä kirjasto-rakennuksessa vieraili noin 8 000 kävijää. Lisäksi kirjaston kokoelmista järjestettiin vuoden aikana 14 kokoelmanäyttelyä, jotka olivat esillä mm. tapahtumien yhteydessä. Suomi 100 juhluvuosi painottui erityisesti.

Rakennetun kulttuuriperinnön tallentamisessa tehtiin yhteistyötä Jyväskylän yliopiston ja kaupungin kanssa. Maksullisen palvelutoimintana toteutettiin Toivolan vanhalla pihalla sijaitsevan Sparvinin talon korjauksen aikainen dokumentointi. Syksyllä aloitettiin myös Keski-Suomen museorakennuksen peruskorjauksen aikainen kulttuurihistoriallinen työmaadokumentointi. Vuoden aikana osallistuttiin asiantuntijana myös Jyväskylän yliopiston arvointeriöörien ja irtaimistojen inventointeihin ja kalustamisiin.

Kulttuuriaineistolain perusteella saatava, kansallista julkaisuperintöä arkistoiva yliopiston kirjaston vapaakappalekokoelma karttui vuonna 2017 noin 230 metrillä kirjoja, lehtiä, nuottijulkaisuja ym. painettua aineistoa. Lisäksi karttui kirjaston vapaakappaletyöasemilla käytettävä e-aineisto.

	4										
Tutkimuksen peruspalvelupaketin koordinointi ja kehittäminen	1		A	B	C	A	B	C	A	B	C
	2										
	3	X	X			X				X	
	4										

Aineistot haltuun -projekti on edennyt odotettua hitaammin, koska projektipäällikön palkkaaminen viivästyi. Muuten projektissa on edetty suunnitelmien mukaisesti. Projektiin liittyy kuitenkin merkittäviä ja tällä hetkellä vielä selvittämättömiä riskejä. Projektille ei ole osoitettu resursseja projektipäällikön palkkausta lukuun ottamatta ja tämä näkyy erityisesti Avoimen tiedon keskuksessa. IT-palveluille osoitetun budjetin käytöstä ei ole sovittu mitään, eikä Avoimen tiedon keskus voi suunnitella toimintaansa tässä projektissa tietämättä käytössä olevista resursseista.

projekti	vaihe		Tulos			resurssien käyttö			Riskit		
			A	B	C	A	B	C	A	B	C
Aiheistot haltuun	1		A	B	C	A	B	C	A	B	C
	2	X									
	3		X					X			X
	4										

Projektin vaihe:

1. asettaminen
2. projektisuunnittelu
3. toteuttaminen
4. päättäminen

Arvio tuloksesta ja resurssien käytöstä:

A = suunnitelman mukainen

B = poikkeama, toimenpide tiedossa

C = poikkeama, ei päätöstä

Riskit:

A = ei ole havaittu riskejä

B = havaittu, toimenpiteet suunniteltu tai tehty

C = havaittu, ei suunniteltu toimenpiteitä

5 HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

5.1 Johtopäätökset henkilöstöohjelman mukaisten tavoitteiden toteutumisesta

Avoimen tiedon keskus aloitti toimintansa uutena yksikkönä 1.1.2017. Vuosi olikin henkilöstölle sopeutumisen ja venymisen aikaa. Kevätkausi valmisteltiin organisaatiouudistusta, joka astui voimaan 1.6.2017. Uusi matriisiorganisaatio muodostuu kolmesta toiminnosta päälliköineen ja seitsemästä tiimistä vetäjinään.

Uuden organisaatiomallin soveltamiseksi koko henkilökunta osallistui koulutukseen, joka kesti kesästä syksyyn. Koulutuksessa pohdittiin tiiminä toimimista sekä laadittiin rungot tiimisopimuksille. Koulutus ei täyttänyt kaikki tavoitteita, siksi koulutusta jatketaan vuoden 2018 aikana.

Yksikön johdon koulutukseen kiinnitettiin erityistä huomiota, jotta uusi organisaatio ja toimintatapa varmasti rakentuisi kuntoon. Kevään aikana yksikön johtaja sai työnohjausta ja syksyllä koko neljän hengen johtoryhmä hioi ohjaajan johdolla toimintatapaansa. Tällä oli selvästi kehitettävä vaikutus yhteishenkeen ja toiminnan yhtenäistämiseen.

Yhteisöllisyyden kasvattamiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota. Samoin lähiesimiestyöhön. Toimintojen päälliköt aloittivat syksyllä 2017 lukuvuoden kestävän yliopiston järjestämään Valmentava lähiesimies -koulutukseen.

Vuoden 2018 aikana erityisenä kehittämisen kohteena on johtamisjärjestelmän selkeyttäminen sekä strategisen johtamisen terävöittäminen.

Tulosopimuksessa todetaan, että yksikkö tarvitsee uudenlaista osaamista. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti painopisteinä ovat koulutus ja tutkimuksen tuen vahvistaminen. Kaikki rekrytoinnit tehtiin henkilöstösuunnitelman painopisteiden mukaisesti. Yksi henkilö saatiin opetustiimiin kehittämään opetusta ja toimimaan yksikön pedagogisena johtajana, toinen tutkimuksen tuki -tiimiin kehittämään tutkimushankkeille suunnattua peruspalvelupakettia.

Yksikön henkilöresurssit ovat suunnitelman mukaiset. Avoimen tiedon keskuksen tehtäväkokoaisuuden suunnitteluryhmän loppuraportissa esitetystä henkilöstölaskelmasta vuoden 2017 lopussa arvioitiin vakinaisen henkilökunnan määräksi 74. Tavoite toteutui.

Suunnitteluryhmän loppuraporttiin kirjattu henkilöstön suunnitelmallinen vähentäminen eläköitymisten kautta perustui ajatukseen, että yksikkö on tulevaisuudessa yhdessä rakennuksessa, peruskorjatussa kirjastossa (B). Peruskorjaussuunnittelun yhteydessä on kuitenkin todettu, että tämä ei ole mahdollista, vaan molemmat museot jäävät nykyisiin tiloihinsa. Tämä merkitsee lisääntyntä tarvetta asiakaspalveluun ja päivystykseen, joka tulee ottaa huomioon jatkossa resursseja suunniteltaessa.

Kehittyvä yhteisöllisyys ja hyvinvoiva työyhteisö	2015	2017
Henkilöstökyselyn tulos: Yhteisöllisyys yksikössämme (ka)	3,5	3,5

Laadukas esimiestyö ja yhtenäiset henkilöstön johtamiskäytännöt	2015	2017
---	------	------

Henkilöstökyselyn tulos: Lähiesimiestyö (ka)	3,8	3,8
--	-----	-----

Strateginen resursointi ja osaamisen johtaminen	2015	2017
Henkilöstökyselyn tulos: Strateginen johtaminen (tdk/laitos) (ka)	4,0	3,7
Henkilöstökyselyn tulos: Oman työn sisältö ja osaaminen (ka)	3,8	3,7
Käytyjen kehityskeskusteluiden kattavuus (%) (MUHE)		75 %
Käytyjen kehityskeskusteluiden kattavuus (%) (OPHE)		-

Kansainvälisen henkilöstörekrytoinnin edistyminen	Tavoite 2017–2020	Toteutunut 2017
Kansainvälisen henkilöstön osuus henkilöstöstä (%)		1 %

LIITE 1: KÄSITEMÄÄRITTELYT

Rahoitusmallin mukainen kilpailtu tutkimusrahoitus

Kilpaillun tutkimusrahoituksen taustalla on OKM:n asetus 331/2016 (2 §) ”Tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit” (<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160331>).

Asetuksen mukaan kansainvälisellä kilpaillulla tutkimusrahoituksella tarkoitetaan yliopiston tilikauden aikana syntyneitä tutkimusmenoja vastaavaa rahoitusta, joka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

- suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmarahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus
- ulkomaiset rahastot ja säätiöt
- kansainväliset järjestöt
- muu ulkomainen rahoitus

Muulla kilpaillulla tutkimusrahoituksella tarkoitetaan yliopiston tilikauden aikana syntyneitä tutkimusmenoja vastaavaa rahoitusta, joka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevissa tiedonkeruun luokissa:

- Suomen Akatemia
- Innovaatorahoituskeskus Tekes
- kotimaiset yritykset
- ulkomaalaiset yritykset

Tutkimuksen rahoituskriteerin osana KV-kilpailtu tutkimusrahoitus ja muu kilpailtu tutkimusrahoitus kohdentuvat osana OKM:n rahoitusmallia laskennan jälkeen perusrahoituksena yliopistoille.

Julkaisufoorumi

Lähde: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/julkaisufoorumi>

Luokitukset

Julkaisufoorumi (JUFO) on tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Eri tieteenaloille ominaisten julkaisukulttuurien huomioimiseksi luokitus sisältää niin lehtiä, kirjasarjoja, konferensseja kuin kirjakustantajiakin. Kolmiportaisessa luokituksessa kaikkien tieteenalojen keskeiset ulkomaiset ja kotimaiset julkaisukanavat jaotellaan: 1 = perustasoon, 2 = johtavaan tasoon ja 3 = korkeimpaan tasoon. Muut arvioidut julkaisukanavat, jotka eivät ole täytäneet tason 1 kriteereitä, on merkitty tunnisteella 0.

Tasoluokat

Yksittäisen artikkelin tai kirjan tasoluokka määritetään opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tiedonkeruussa julkaisulle annetun julkaisutyypin sekä julkaisukanavana käytetyn julkaisusarjan, konferenssin tai kirjakustantajan perusteella. Yliopistojen rahoitusmallissa Julkaisufoorumi-luokan mukaisella kertoimella painotetaan ainoastaan vertaisarvioidut tieteelliset lehti-, konferenssi- ja kokoomateosartikkelit, monografiat sekä tieteellisen teoksen toimitustyö. Näitä vastaavat OKM:n julkaisutiedonkeruussa määritetyt julkaisutyypit A1-A4 sekä C1 ja C2.

			VERTAIS- ARVIOIDUT	VERTAISARVIOIMATTOMAT		
			Tieteelliset	Tieteelliset	Ammatilliset	Yleistajuiset
ARTIKKELIT	LEHDISSÄ	Alkuperäisartikkelit	A1	B1	D1	E1
		Katsausartikkelit	A2			
	KOKOOMATEOKSISSA		A3	B2	D2	
	KONFERENSSIJULKAISUISSA		A4	B3	D3	
ERILLIS- TEOKSET	KIRJAT		C1		D5	E2
	TEOKSEN TOIMITTAMINEN		C2		D6	E3
	RAPORTIT				D4	

Lähde: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/arvioinnit/tasoluokan-maarittaminen-yksittaisille-julkaisuille>

Julkaisujen painotus yliopistojen rahoitusmallissa

Julkaisuja painotetaan yliopistojen rahoitusmallissa julkaisutyyppin ja vertaisarvioituja julkaisuja kanavan Julkaisufoorumi-luokan mukaisesti seuraavilla kertoimilla:

JULKAISUTYYPPI		PAINOKERROIN			
		TASO 3	TASO 2	TASO 1	TASO 0
VERTAISARVIOIDUT	Artikkelit (A1-A4)	4	3	1	0,1
	Monografiat (C1)	16	12	4	0,4
	Tieteellisen teoksen toimittaminen (C2)	4	3	1	0,1
VERTAIS- ARVIOIMATTOMAT (ei JUFO-luokkaa)	Artikkelit ja muut (B, D1-D4, D6, E1, E3)	0,1			
	Ammatilliset ja yleistajuiset kirjat (D5, E2)	0,4			

Lähde: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/arvioinnit/tasoluokan-maarittaminen-yksittaisille-julkaisuille>